

بازی‌ها

بازی آموزشی،
علائم راهنمایی و
رانندگی، مقررات
رانندگی، یادگیری،
احترام به قانون،
کودک و ترافیک.

اشاره

کارشناسان بر این باورند که انسان به عنوان یکی از عوامل ایجاد در ترافیک، در بروز عوامل زیان‌بار ناشی از رانندگی نقش مهمی دارد و اصلاح رفتارهای وی در عرصه‌های ترافیکی، می‌تواند در بهبود امور مؤثر باشد. معاونت راهنمایی و رانندگی ناجا، ۱۳۸۵].

در این بین، کودکان به عنوان عضوی از جامعه متأثر از عواقب ترافیک، همواره با خطرات زیادی در زمینه عبور و مرور مواجه می‌شوند. تصادف حادثه ناخواسته‌ای است که همواره در کمین انسان‌ها و خصوصاً کودکان است. آیا تا به حال به این سؤال فکر کرده‌اید که چرا یک کودک تصادف می‌کند؟

سراغاز

رعایت نظم و انضباط در انجام کارهای روزانه زندگی، شرط اولیه زندگی در جامعه انسانی است و بی‌توجهی به این اصل مهم، باعث اختلال و هرج و مرج در روابط اجتماعی می‌شود. بشر برای سرعت بخشیدن به انجام کارها و نیز برای رعایت صرفه‌جویی در وقت، چرخ و در پی آن، وسیله‌ای را اختراع کرد تا بر این چرخ حرکت کند. بعدها با پیشرفت فناوری، موفق به ساخت خودرو شد؛ وسیله‌ای که افزایش سرعت در دست‌یابی او به اهدافش را در پی داشت [فرخیده، ۱۳۸۴].

زمانی که اتومبیل در عرصه زندگی انسان گام نهاد، کمتر کسی فکر می‌کرد این وسیله نقلیه بتواند چنین نقش مؤثری در زندگی بشر ایفا کند و به اشکال متفاوت در بطن فعالیت‌های افراد جامعه قرار گیرد. امروزه با وجود این‌که خودرو موجب رشد و توسعه همه جانبه زندگی بشر شده، پاره‌ای از مشکلات و عوارض زیان‌بخش از قبیل آلودگی‌های زیست‌محیطی و زیان‌های ناشی از تصادفات را در پی داشته و از این

رهگذر، همواره سرمایه‌های ملی در ابعاد اقتصادی، انسانی و زیست‌محیطی را به صورت جدی تهدید کرده است. به راستی، چگونه می‌توان این مشکلات را به حداقل رساند و رفت‌وآمد وسایل نقلیه و تبعات ناشی از آن را که در حال حاضر به صورت پدیده‌ای زیان‌بار در آمده است، بهبود بخشید و در جهت کاهش ضایعات آن گام برداشت؟

کودک و ترافیک

- کودکان به سه شکل در ترافیک حضور می‌یابند:
- عابر پیاده که بیشترین نقش کودک در ترافیک محسوب می‌شود؛
- سرنشین وسایل نقلیه؛
- دوچرخه‌سوار؛

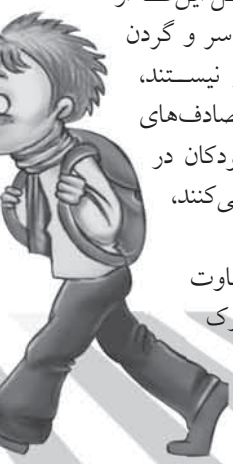
کارشناسان معتقدند، جثه کوچک کودکان، دیدن ناگهانی آنها، ناتوانی آنها در تشخیص فاصله و سرعت اتومبیل، بی‌توجهی والدین، رانندگی با سرعت غیرمجاز، نداشتن کمر بند ایمنی، موتورسواری و دوچرخه‌سواری بدون استفاده از لوازم ایمنی، و کم‌توجهی رانندگان به دانش‌آموزان رهگذر و ویژگی‌های

رفتاری کودک، مانند بازیگوشی و حواس‌پرتی، از دلایل شایع در بروز تصادف‌های کودکان و دانش‌آموزان با خودروهاست [ابوالحسنی، ۱۳۸۸]. کودکان به دلیل این‌که از استخوان‌بندی بدنی و سر و گردن محکمی برخوردار نیستند، بیشترین آسیب را در تصادف‌های رانندگی می‌بینند [کودکان در ترافیک چگونه رفتار می‌کنند، ۱۳۸۸].

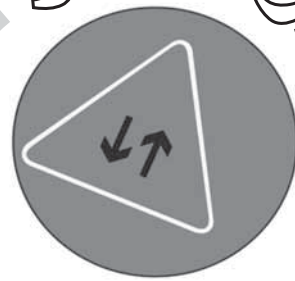
وجود گونه‌های متفاوت گیاهی و اتومبیل‌های پارک شده در کنار خیابان‌ها و استفاده کودکان از آنها به عنوان محل بازی، ناتوانی کودکان

در تمرکز روی دو موضوع در لحظه واحد و محدودیت زاویه دید آنها، در آغوش گرفتن و یا نشان دادن کودکان در صندلی جلو و پشت فرمان، و سوار کردن کودکان بر ترک موتور، از عمده‌ترین دلایل وقوع حوادث رانندگی کودکان است. بسیاری از کودکان دبستانی، علائم ترافیکی را به خوبی نمی‌شناسند و نمی‌توانند حرکت رانندگان را پیش‌بینی کنند. بنابراین معمولاً کودکان و رانندگان

کودکی بخشی از زندگی هر فرد است و گرچه به لحاظ زمانی کوتاه است، اما به دلیل تأثیر پذیری و تکوین شخصیت فرد در این دوره، اهمیت فراوان دارد

آموزشی و یادگیری

هنگام رویه‌رو شدن با یکدیگر در مورد جهت حرکت یکدیگر دچار اشتباه می‌شوند. همین موضوع هنگامی به بروز یک حادثه منجر می‌شود که رانندگان با سرعت غیرمجاز در خیابان‌ها و کوچه‌ها تردد می‌کنند [ابوالحسنی، ۱۳۸۸].

اطلاعات کودکان درباره حادثه، تصادف، مجروحیت و مرگ بسیار کم است. آنان حتی اگر آموزش‌های لازم را دیده باشند، به توصیه‌های والدین و علائم ایمنی در خیابان‌ها توجه نمی‌کنند. آنچه که مسلم است، رانندگان باید علاوه بر احترام به قوانین راهنمایی و رانندگی به خصوص برای عابران پیاده، تردد کودکان را بیش از تردد خود مورد توجه قرار دهند [کودکان در ترافیک چگونه رفتار می‌کنند، ۱۳۸۸].

فکر کودکان محدود است و نمی‌توانند در یک لحظه به چند موضوع فکر کنند. ممکن است کودک بداند که چه زمانی برای

عبور از عرض خیابان امن و مطمئن است، اما یک تغییر ناگهانی شرایط ترافیک، باعث گیج شدن او می‌شود و ممکن است در تشخیص جهت صدای اتومبیل‌هایی که به سمت او می‌آیند، دچار مشکل شود. شناخت رفتار کودک در ترافیک، به این دلیل اهمیت دارد که برای برنامه‌ریزی آموزشی، ابتدا باید این رفتارها را شناخت تا بتوان آموزش‌های لازم را برای اصلاح و بهبود آنها تدارک دید.

آموزش ترافیک به کودک

کودکی بخشی از زندگی هر فرد است و گرچه به لحاظ زمانی کوتاه است، اما به دلیل تأثیرپذیری و تکوین شخصیت فرد در این دوره، اهمیت فراوان دارد. از سوی دیگر، کودکان به سبب آسیب‌پذیری، به مراقبت و توجه بیشتری از سوی بزرگ‌ترها نیازمندند.

آموزش کودکان در زمینه ترافیک باعث می‌شود که نسل بعد، در زمینه عبور و مرور با مشکلات کمتری مواجه شود. در واقع، آموزش مقررات راهنمایی در کودکی باعث می‌شود کودکان در عبور و مرور و

انسان به عنوان

یکی از عوامل مؤثر

در ترافیک، در بروز

عوامل زیان‌بار ناشی

از رانندگی نقش

مهمی دارد و اصلاح

رفتارهای وی در

عرصه‌های ترافیکی

می‌تواند در بهبود

امور مؤثر باشد

آموزش مقررات راهنمایی در کودکی باعث می‌شود کودکان در عبور و مرور و استفاده از وسایل نقلیه، اطمینان خاطر داشته باشند و بدون هیچ ترس و اضطرابی در جامعه تردد کنند

استفاده از وسایل نقلیه، اطمینان خاطر داشته باشند و بدون هیچ ترس و اضطرابی در جامعه تردد کنند. اگر این آموزش با کسب مفاهیم نسبتاً پایدار در تمامی حوزه‌های آموزشی، تداوم در آموزش و انتقال به نسل‌های بعدی همراه باشد، جامعه‌ای بهتر خواهیم داشت. اشتباهات، نتیجه ناآگاهی افراد هستند. در صورتی که افرادی آگاه و مطلع تربیت کنیم، نسل‌های بعدی با مشکلات کمتری مواجه خواهند شد. ضمن این‌که آموزش در سنین پایین، به فرهنگ تبدیل می‌شود و در ذهن کودکان می‌ماند. بنابراین، با تداوم برنامه‌های آموزشی فراگیر و همراهی سازمان‌ها و گروه‌های مرتبط، در آینده جامعه‌ای آگاه و مطلع از قوانین خواهیم ساخت [ابوالحسنی، ۱۳۸۸].

مراحل آموزش ترافیک به کودکان

با توجه به اهمیت حفظ ایمنی کودکان در عبور و مرور، در آموزش مقررات راهنمایی و رانندگی باید مراحل زیر را طی کرد:

- گام نخست آموزش ترافیک به افراد خانواده است. خانه نخستین مکانی است که کودک در آن آموزش‌های لازم را از طریق پدر و مادر و هم‌چنین خواهر و برادر فرا می‌گیرد. اگر افراد خانواده با فرهنگ ترافیک آشنا شوند و در رفتار خود آن را رعایت کنند، می‌توانند بر فرزندان خانواده نیز تأثیر بگذارند. در این بین آموزش‌هایی که والدین برای کودکان خود در نظر می‌گیرند، از اهمیت بسیار ویژه‌ای برخوردارند [کودکان در ترافیک چگونه رفتار می‌کنند،

[۱۳۸۸].

- گام دوم آموزش در مهدکودک‌ها و کودکستان‌هاست. مربیان مهدکودک می‌توانند به صورت نظری و عملی کودکان را با عبور و مرور و خطراتی که آن‌ها را تهدید می‌کند، آشنا سازند. می‌توان از بازی، شعرخوانی و نقاشی برای آموزش بهره گرفت [پیشین].

- گام سوم آموزش زمانی است که کودک وارد دبستان می‌شود. در اجرای هر کار زیربنایی باید ابتدا آن را در مدرسه و دبستان آغاز کرد، زیرا اگر کودکان یاد بگیرند در زندگی اجتماعی باید نظم را سرلوحه کار خویش قرار دهند، این امر در آینده نیز همیشه در نظر آن‌ها خواهد بود. این مرحله در صورت توجه ناکافی می‌تواند خطرناک‌ترین مرحله باشد، زیرا عوامل گوناگونی در این گروه سنی موجب افزایش خطرات می‌شود؛ از جمله طولانی بودن و خطرناک بودن مسیر خانه تا مدرسه، بازیگوشی کودک، شوخی با هم‌کلاسی‌ها، تمایل به تنهایی رفتن و به‌طور مستقل کار کردن. در چنین مقاطعی است که می‌توان نکات اصولی در خصوص ترافیک را آموزش داد [پیشین].

- گام چهارم زمانی است که کودک وارد دوره راهنمایی می‌شود. تقویت مهارت‌های زندگی و اصلاح نگرش در دانش‌آموزان، موجب تقویت رفتارهای انسانی و شهروندی خواهد شد. در این مرحله از

آموزش، مدرسه نیز مسئولیت هماهنگی با اولیا را دارد. باید ضمن انتخاب گذربان یا پلیس برای کمک به دانش‌آموزان برای عبور ایمن، دانش‌آموزان را فعالانه درگیر کرد [پیشین].

روش‌های آموزش ترافیک به کودک

برای رعایت قانون، به آشنایی با اصل قوانین نیاز است. در رانندگی و عبور و مرور، رعایت قوانین باعث ایجاد نظم و امنیت می‌شود و آمار تصادفات و سوانح رانندگی را پایین می‌آورد. در جامعه ما این قوانین سن قانونی و در زمان کسب گواهی‌نامه رانندگی آموزش داده می‌شوند. اما از نظر کارشناسان آموزشی و تربیتی، این آموزش‌ها را باید از سنین آغازین کودکی آغاز کرد تا در فرد نهادینه شود.

از جمله روش‌های رسمی آموزش این موضوع به کودکان، استفاده از این موضوعات در کتاب‌های درسی و یا تهیه دروسی با این عناوین و محتوای متأسفانه از این روش در ایران بسیار کم استفاده می‌شود و تنها تعداد معدودی از دروس موجود در کتاب‌های درسی دوره دبستان این موضوعات را به صورت خلاصه و کوتاه در خود گنجانده‌اند.

لازم است متناسب با پایه و سن دانش‌آموزان، دروسی در کتاب‌های درسی گنجانده شود. آموزش و پرورش و آموزش عالی می‌توانند با ارائه درس تخصصی آموزش راهنمایی و رانندگی، سطح آگاهی عمومی را بالاتر ببرند.

در واقع، برای رسیدن به هر تجربه‌ای، بازی کوتاه‌ترین راه است. بازی در هر شکل و نوعی، امتداد کودکی به بزرگسالی است

که بازی آموزشی می‌تواند تأثیر به بسزایی در یادگیری علائم و مقررات راهنمایی و رانندگی و احترام به قانون داشته باشد. از آنجا که کودکان به‌عنوان عضوی از جامعه، نقش‌های متفاوتی در ترافیک دارند، همواره با خطرات زیادی در زمینه عبور و مرور مواجه می‌شوند. برای مقابله با این خطرات، باید به کودکان آموزش مؤثر داده شود. با توجه به اهمیت موضوع آموزش علائم و مقررات راهنمایی و رانندگی به کودکان، لازم و ضروری است که از نتایج تحقیق حاضر در زمینه آموزش این موضوع به کودکان، استفاده شود. اما وضعیت موجود مدارس و جامعه نشان می‌دهد که با وجود ادبیات غنی در زمینه تعلیم و تربیت و روان‌شناسی، متأسفانه از نظریه‌های تعلیم و تربیت و روان‌شناسی در عرصه آموزش، استفاده عملی و کاربردی صورت نمی‌گیرد.

به کارگیری بازی‌های آموزشی می‌تواند عامل ایجاد انگیزه برای فعالیت کودکان در امور متنوع آموزشی و موضوعات متفاوت شود. از طرف دیگر، استفاده از بازی‌های آموزشی به گونه‌ای کودک را در محیطی شبیه به محیط واقعی قرار می‌دهد تا موضوع مورد آموزش برایش قابل درک و لمس شود.

غنی و جذاب کردن محیط آموزشی و به‌فعالیت واداشتن کودکان در محیط آموزشی از جمله مواردی است که در نظریه‌های جدید آموزش و یادگیری، بر آن تأکید بسیار می‌شود. بنابراین کاربرد بازی‌های آموزشی در آموزش موضوعات متفاوت، یکی از راهکارهای غنی‌سازی و یادگیری و

خودباوری را در آن‌ها رشد می‌دهد و مهم‌تر از همه، رفتارهای اجتماعی، پیروی از قوانین و مقررات، توجه به اصول جوان‌مردی، رعایت عدالت و انصاف، و رفتار نیک و اخلاقی را در آن‌ها تقویت می‌کند [عسکری‌زاده، ۱۳۸۵].

بازی مؤثرترین و اصلی‌ترین راه یادگیری برای کودکان است. بنابراین، می‌توان با برنامه‌ریزی هدفمند، از بازی برای آموزش موضوع‌های علمی، مهارت‌های اجتماعی، اصول اخلاقی، رفتاری و ارزش‌ها و باورهای اجتماعی سود جست [شجاعی، ۱۳۸۷]. بازی کردن کودکان را به‌هیچ‌عنوان نمی‌توان وقت تلف کردن دانست، زیرا بخش مهمی از آینده کودک با بازی کردن شکل می‌گیرد و استعدادهاى نهفته و پنهان او، فرصت شکوفایی می‌یابند. بسیاری از مریبان، بازی را بهترین راه یادگیری و پرورش کودک می‌دانند.

از سوی دیگر، نتایج بررسی‌های متعدد حاکی از این امر است که هرچه حس‌های بیشتری از شاگردان به کار گرفته شود، این امر سبب تثبیت یادگیری و بقای آموخته‌ها (یادداری) به مدت طولانی‌تر می‌شود. این امر بهره‌گیری از رسانه‌های متعدد و متنوع در فرایند یاددهی - یادگیری را مورد تأکید قرار می‌دهد [امیر تیموری، ۱۳۸۶].

نتیجه‌گیری

در مطالعه حاضر تلاش شده است نقش بازی‌های آموزشی به‌طور ویژه در یادگیری علائم و مقررات راهنمایی و رانندگی و احترام به قانون بررسی شود. نتایج تحقیق نشان داد

در آموزش‌های غیررسمی نیز می‌توان از دو نوع آموزش حضوری و غیرحضوری بهره گرفت. آموزش حضوری شامل طرح همیار پلیس و استفاده از پارک آموزش ترافیک است [کودکان در ترافیک چگونه رفتار می‌کنند، ۱۳۸۸]. آموزش غیرحضوری با بهره‌گیری از رسانه‌ها انجام می‌گیرد. رسانه‌ها نقش مهمی در معرفی و نهادینه کردن فرهنگ ترافیکی در سطح کشور دارند. رسانه‌ها را می‌توان به‌طور کلی به چهار دسته تقسیم کرد: رسانه‌های دیداری شامل عکس و تصویر، کتاب، جزوه، بروشور و مطبوعات؛ رسانه‌های شنیداری شامل رادیو، نوار صوتی و سی‌دی؛ رسانه‌های دیداری - شنیداری شامل نرم‌افزار رایانه‌ای، فیلم‌های آموزشی و برنامه تلویزیونی؛ رسانه‌های چندحسی شامل آموزش با استفاده از چند رسانه‌ای‌ها، بازی‌های رایانه‌ای و بازی‌های آموزشی.

با توجه به بررسی تأثیر روش‌های موجود برای آموزش این موضوع و بررسی محقق در رابطه با تأثیر بازی، اگر قرار باشد این آموزش در سنین کودکی صورت گیرد، بهتر است که با استفاده از وسایل بازی و سرگرمی صورت پذیرد. در واقع برای رسیدن به هر تجربه‌ای، بازی کوتاه‌ترین راه است. بازی در هر شکل و نوعی، امتداد کودکی به بزرگسالی است. بازی کردن باعث شادابی و طراوت بیشتر کودکان می‌شود. دیدگاه آن‌ها را تغییر می‌دهد، خلاقیت آن‌ها را تحریک می‌کند و توانایی کودکان را برای انجام کارهای زندگی افزایش می‌دهد. بر قدرت، توان و قابلیت اجتماعی آن‌ها می‌افزاید، استقلال و

طیبه پور کریمی
آموزگار، رامسر

کاربرد دوربین عکاسی در درس علوم

می‌دانیم که یادگیری به صورت سستی و سخن‌رانی، در ذهن بچه‌ها باقی نمی‌ماند.

مشاهده و تجربه کردن در یادگیری دانش‌آموزان تأثیر بسزایی دارد و مطلب آموزشی را به صورت درازمدت در حافظه ثبت می‌کند. برای رسیدن به این هدف، از دانش‌آموزان می‌خواهم، به صورت گروهی دوربین عکاسی تهیه کنند و در صورتی که نتوانند، از دفتر آموزشگاه کمک می‌گیرم.

هنگام انجام آزمایش مراحل آن را عکس‌برداری می‌کنیم و در دفتر علوم که شامل سه قسمت موضوع، شرح آزمایش و نتیجه‌گیری است، ثبت می‌کنیم. این اقدام باعث یادگیری عمیق‌تر و باقی ماندن درازمدت مطالب در ذهن بچه‌ها می‌شود.

هم‌چنین، ذوق و شوق بچه‌ها را در انجام آزمایشات و کارهای تحقیقاتی می‌افزاید. هنگام ارزشیابی هم، با دیدن تصاویر در دفتر علوم، همه چیز سریع و به راحتی، به خاطرشان می‌آید.

شرح آزمایش	موضوع
۱. چسباندن عکسی از مرحله کاشت	آیا گیاهان در تاریکی
۲. چسباندن تصویری از رشد گیاه	رشد می‌کنند؟
۳. چسباندن تصویری بعد از سرپوش گذاشتن و رشد نکردن گیاه	

نتیجه: گیاه در تاریکی نمی‌تواند رشد کند

نمونه‌ای از چگونگی ثبت آزمایش در دفتر علوم

جلب مشارکت کودکان است.

این تأثیرات مثبت از آن‌جا ناشی می‌شود که بازی کاری لذت‌بخش است و کودکان انگیزه و علاقه بیشتری برای آن دارند. این علاقه باعث رشد ذهنی، اجتماعی، پیشرفت تحصیلی و رشد خلاقیت در کودک می‌شود. هم‌چنین، بازی وسیله‌ای برای تمرین انواع آموزش‌هاست و باعث ایجاد آمادگی در انجام کارها می‌شود. بازی‌ها بر حسب نوعشان باعث تحرک و انجام فعالیت‌های بدنی بیشتر به وسیله کودکان می‌شوند که این موضوع نتیجه بهتری را در انجام کارهای مهارتی توسط کودکان دارد.

در نهایت به مربیان و معلمان توصیه می‌شود از بازی‌های آموزشی در آموزش موضوعات گوناگون، بیشتر و به موقع استفاده کنند. هم‌چنین لازم است طراحان آموزشی در موضوعاتی که دانش‌آموزان در آن‌ها مشکل یادگیری دارند، بازی آموزشی طراحی کنند. بهتر است مربیان شناخت کافی و دقیقی از بازی‌های آموزشی داشته باشند تا بتوانند به طور صحیح و بجا از آن‌ها استفاده کنند.

منابع...

۱. ابوالحسنی، معصومه (۱۳۸۸). چرا این همه کودک تصادف می‌کنند؟ همشهری آنلاین. www.hamshahrionline.ir.
۲. احمدوند، محمدعلی (۱۳۸۹). روان‌شناسی بازی. انتشارات دانشگاه پیام نور، تهران.
۳. امیرتیموری، محمدحسن (۱۳۸۶). رسانه‌های یاددهی-یادگیری. انتشارات ساوالان، تهران.
۴. شجاعی، محمدصادق (۱۳۸۷). بازی کودک در اسلام. انتشارات بوستان کتاب، قم.
۵. عسکری‌زاده، قاسم (۱۳۸۵). راهنمای انتخاب اسباب‌بازی. نشر آبی، تهران.
۶. فرخیده، رحمت‌الله (۱۳۸۴). بدانیم و برانیم. مولف، تهران.
۷. قزوینی‌نژاد، حمیرا (۱۳۸۷). کلیات بازی درمانی. انتشارات آبیژ، تهران.
۸. کودکان در ترافیک چگونه رفتار می‌کنند؟ (۱۳۸۸). مرکز اطلاعات علمی و تخصصی حمل و نقل و ترافیک. www.ttic.ir
۹. معاونت راهنمایی و رانندگی ناجا (۱۳۸۵). آموزش جامع قوانین و مقررات راهنمایی و رانندگی. معاونت تبلیغات و روابط عمومی سانس ناجا، تهران.